

REGIMENTUL 34 INFANTERIE „CONSTANȚA” ÎN LUPTELE DE PE TERITORIUL CECOSLOVACIEI, (DECEMBRIE 1944 - MAI 1945)

Costin Scurtu

Cuvinte cheie: Al Doilea Război Mondial, armata română, regimentul de infanterie, ofensivă, tactica militară, ocupația militară.

Keywords: World War II, the Romanian Army, the Infantry Regiment, offensive, military tactics, military occupation.

Abstract: *The 34th Infantry Regiment fighting the battles on the territory of Czechoslovakia (December 1944 – May 1945)*

At the end of December 1944, on the territory of Czechoslovakia, the commander of the 34th Infantry Regiment had been ordered to move from defence to enemy tracking. It was a difficult tactical execution, which entailed several risks. This activity was still continuing on December 31st, on New Year's Eve. However, most soldiers have taken the time to write home. On March 2nd 1945, the 34th Infantry Regiment was located on the western slopes of the Slovakian Metal Mountains. The conquest of the city of Žolna opened the way of the Division towards Hron and Banská Bystrica. One ordered the doubling of the telephone links between the Division and the 34th Infantry Regiment. The Division pioneers and soldiers of the transmission troops have fought alongside the infantrymen. The fighting went on continuously. People took turns to rest. The regiment that rested during the first part of the day began to march on the second part, so that it could get into action at night, either by overtaking, by occupying the entire sector of the two regiments, on the alignment achieved, or by merely replacing one regiment. It was mandatory to report the exact location on the map where the unit was at one time or another.

Sub presiunea atacurilor inamice situația devenea tot mai grea la flancul drept al Corpului 2 Armată român. S-a luat decizia ca Regimentul 34 infanterie „Constanța” din cadrul Diviziei 9 infanterie dobrogene să închidă direcția de contraatac a inamicului pe valea Turna, în dreptul satului Görgö, aflat la 30 de km sud-vest de orașul Kőszeg și la 25 de km sud-est de Rožňava¹. Fiecare subunitate (pluton, companie, batalion) și-a luat măsurile de a fi gata să lupte și în încercuire. Punctul de comandă al detașamentului a fost fixat la școala din Görgö, într-un beci betonat. În apropiere a fost instalat un post de observare. Era importantă apărarea localității Görgö, pentru luptele din valea Turna.

În dimineața zilei de 25 decembrie 1944, inamicul a atacat, însoțit de 6 avioane și tancuri, pe direcția cotei 334 și de pe înălțimea masivului Felsőhegy. Satul părea pustiu. Populația primise ordin să se adăpostească. Avioanele inamice aruncau

¹ În timpul nopții de 23 spre 24 decembrie 1944, compania pionieri a realizat baraje de mine pe drumurile de acces spre satul Görgö. De asemenea, a pregătit materialul antitanc și fumigenele. Pregătirile au continuat și în noaptea următoare.

bombe asupra satului și peste pozițiile române din afara localității, dar multe dintre ele au căzut asupra țințelor false. Artileria română trăgea de pe înălțimile Alsóhegy și Felsőhegy. Inamicul a atacat cu 12 tancuri în stânga Batalionului 2 în fanterie. Lupta ajunge să se dea în sat, pușcașii și tanchiștii inamici trebuiau să lupte pentru fiecare stradă, pentru fiecare casă. Românii au organizat grupe de luptători cu care hărțuiesc adversarul.

„Inamicul a bombardat satul cu aviația și artileria, l-a supus tirului aruncătoarelor și mitralierelor, l-a atacat cu tancuri și infanterie, dar de ocupat n-a reușit să-l ocupe. Și nici forțele sale care au încercat învăluirea prin exterior n-au realizat scopul tactic propus. Forțele detașamentului care se apărau în exteriorul localității și-au făcut pe deplin datoria”².

În noaptea de 27 spre 28 decembrie, a sosit la Görgö și Batalionul 1 infanterie, care acționase în zona Myhyska. Acesta a înlocuit batalionul din Regimentul 40 infanterie, care s-a întors la unitatea sa. Corpul 2 Armată a trimis noi subunități antitanc, care să completeze sistemul de foc și să echilibreze raportul de forțe. Comandantul Regimentului 34 infanterie avea ordin să treacă de la dispozitivul de apărare la cel de urmărirea adversarului. Era o execuție tactică grea, care comporta mai multe riscuri.

După luptele purtate la 25 decembrie, s-a decis ca apărarea localității să se facă gradat, astfel încât inamicul să întâmpine o rezistență cât mai mare pe măsură ce înainta. S-a trecut la consolidarea pozițiilor de apărare. Această activitate se făcea și în ziua de 31 decembrie, în ajunul sărbătoririi Anului Nou, dar majoritatea ostașilor și-au făcut timp să scrie acasă³. Până către ora 23.00 sosiseră la comanda regimentului pentru expediera în țară, peste 800 de plicuri și cărți poștale⁴. La trecerea dintre ani s-a produs și o schimbare la comanda Diviziei 9 infanterie. Titularul de până acum la comanda mării unități dobrogene, generalul Costin Ionașcu⁵, a fost numit la comanda Corpului 2 Armată, ca în locul său să fie numit generalul Ion Stănculescu, care va conduce trupele dobrogene până la sfârșitul războiului.

² General-locotenent Ion Botea, *Spre piscul victoriei*, București, 1973, pp. 54-55.

³ Ce nu știau militarii dobrogeni, care luptau departe de țară, erau abuzurile săvârșite de ostașii sovietici în localitățile unde trăiau familiile lor. Comandamentul militar al Dobrogei raporta Marelui Stat Major român, la sfârșitul lunii decembrie 1944, că „în ultimul timp crimele și abuzurile săvârșite de ostașii sovietici au început să se înmulțească, luând aspectul unor acte de răzbunare din partea acestora”. A.M.R., fond Microfilme, P.II.2257, c. 848.

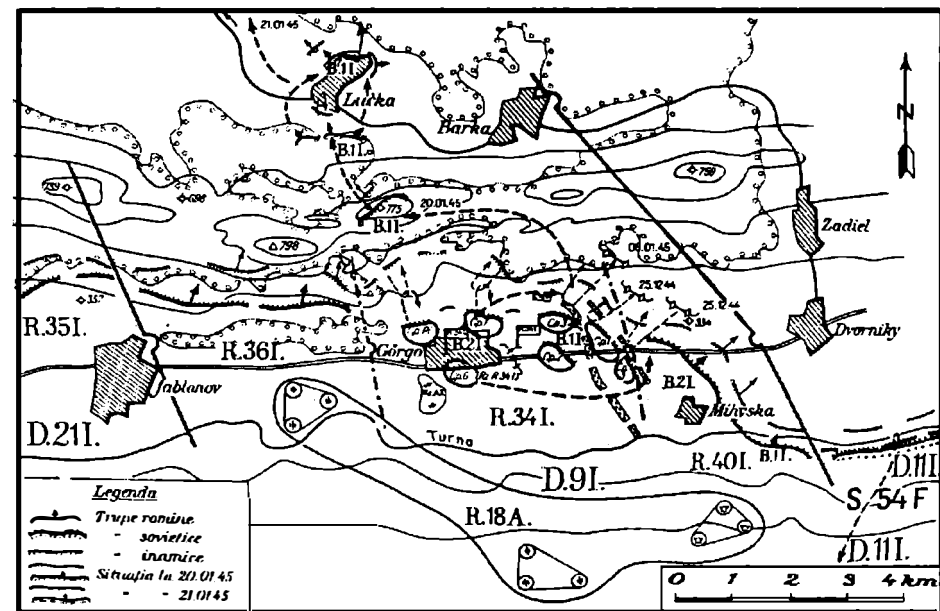
⁴ „În sat, populația se pregătea de zor să întâmpine sărbătoarea. Și la subunități se făceau pregătiri pentru Anul Nou. În bucătăriile companiilor sfârșia friptura de porc [...]. La punctul de comandă al regimentului se băteau la mașină felicitări către toți ofițerii și subofițerii, către toți ostașii care fuseseră decorați sau avansați

în grad [...] Prin toate adăposturile de grupe, de plutoane, de companii, apărușeră foi simple de hârtie pe care se scrisese cu creioane roșii, negre sau chimice: „La mulți ani și sănătate!” [...]”. Apud. Ion Botea, Ion Pană, *Din august până în mai*, București, Editura Militară, 1965, pp. 249-251.

⁵ Numirea, după 6 martie 1945, în fruntea unor ministere și departamente cheie în asigurarea ordinii și securității publice a unor oameni apropiați cercurilor comuniste și agreați de Moscova, cum au fost generalii Constantin Vasiliu-Rășcanu și Costin Ionașcu la Ministerul de Război, dar și alții, a făcut ca rezistența instituțiilor statului român față de abuzurile comise de autoritățile militare sovietice sau ostașii Armatei Roșii să scadă treptat în intensitate, până la dispariție. Apud. Constantin Hlihor, op. cit., p. 170.

La 6 ianuarie 1945, tancurile inamice au ieșit din zona împădurită, la sud de cota 334. Atacul, început în după-amiaza zilei de către inamic, avea să se prelungească în noapte. Focul de artilerie și antitanc român avea să oprească această acțiune la 500 - 600 m de linia apărării. Un nou atac inamic dat noaptea avea să fie respins, și, pentru că inamicul a înregistrat pierderi mari, adversarul a renunțat la luptă⁶.

ACȚIUNILE DE LUPĂ DIN RAIONUL GÖRGÖ (VALEA TURNA)

S-a hotărât trecerea la ofensivă a conștanțenilor⁷, ceea ce a dus la retragerea inamicului și la pierderea inițiativei tactice. Valea Tunei era sub controlul românilor.

Câteva zile mai târziu, la 12 ianuarie, Armata 4 română a primit ordinul de a ataca inamicul întărit în localitatea Rožnava, localitate care închidea căile de pătrundere spre calea cursului superior al râului Hron. S-a stabilit, inițial, ca trupele Corpului 2 armată, inclusive Divizia 9 infanterie, care era subordonată acestui corp, precum și Sectorul 54 fortificații sovietic⁸ trebuiau să rămână în apărare. Dar începând

⁶ În ordinul de zi pe Armata 4 română cu nr. 577 din 2 februarie 1945, semnat de generalul N. Dăscălescu, comandantul armatei, se specifica: „Inițial, Corpul de armată apără cu stăpânire pozițiile pe care le cucerise, interzicând orice pătrundere a inamicului în valea Botvei și Tunei. Deși în luptă cu foarte multe greutăți (trupe nespecializate pentru războiul în munți, teren muntos și de natură vulcanică, lipsă de comunicații, frig excesiv), Corpul 2 armată își duce la bun sfârșit misiunea [...] Meritul revine tuturor comandanților de regimente între care colonelul Ion Botea care apare primul în toate acțiunile cele mai grele, cele mai îndrăznețe și riscante [...]”. Apud. General-locotenent Ion Botea, *op. cit.*, p. 59.

⁷ Compania care se afla în avangardă, numită „pichet mobil de cap”, a adoptat din mișcare dispozitivul în „romb”, se schimba din oră în oră compania care se afla în frunte, întrucât urma să treacă printr-o pădure și să nu se cadă în vreo ambuscadă. Celelalte subunități au adoptat dispozitivul de marș cu pichete mobile de flanc și de spate. Legătura s-a menținut prin stații de radio și prin agenți.

⁸ Sectorul 54 fortificații era o mare unitate sovietică înzestrată cu numeros armament automat. El avea aproximativ valoarea unei divizii de infanterie. În cursul luptelor din Cehoslovacia a acționat în subordinea Armatei 4 române. Apud. Ion Botea, Ion Pană, *op. cit.*, p. 253.

cu data de 20 ianuarie, trupele Corpului 2 armată român au intrat în luptă, pentru a întregii încercuirea inamicului în sectorul localității Rožňava⁹.

Regimentul 34 infanterie a primit ordinul să acționeze, prin învăluire, pe la est de orașul Rožňava, care devenea o parte a cleștelui ce trebuia să încercuiască inamicul din localitate. Cealaltă parte a cleștelui era Regimentul 40 infanterie. Atacul regimentului constănțean s-a dat cu dispozitivul în unghi, numit „stol de cocori”. Batalionul 1 infanterie, mai puțin o companie, urma să atace ca vârf, Batalionul 2 pe o latură a unghiului, iar pe cealaltă latură o companie din Batalionul 1. Au fost procurate schiuri, frânghii, rachete de zăpadă, adică materialul necesar pentru lupta pe timp de iarnă în munți.¹⁰

S-a ajuns la lupte și pe timpul nopții. S-a constituit o grupare puternică, formată din 5 companii de pușcași, plutoanele de branduri de 81,2 mm ale batalioanelor, compania anticar și fracțiuni din compania pionieri. Restul subunităților au rămas în rezerva regimentului gata de a intra imediat în luptă. Era preconizată „acțiunea pumnal” pe direcția șoselei Rožňava-Dobšina. Atacul dat de constănțeni a rupt apărarea inamică¹¹. O parte din germani s-au retras spre Dobšina, iar alta parte s-a retras spre Rožňava. Regimentul 40 infanterie, către orele 3.00, din noapte, a atacat frontal, a pătruns în orașul Rožňava, a purtat lupte de stradă, a capturat 116 prizonieri, inclusiv pe comandantul apărării germane a orașului. Regimentul 34 infanterie a continuat acțiunea de învăluire capturând la rândul său, 250 de prizonieri, care au fost încartiruiți în cele două școli din satul Packsa, aflat în apropiere de oraș.

După luptele de la Rožňava, Regimentul 34 infanterie a intrat în dispozitivul de urmărire al diviziei, ca avangardă pe direcția Dobšina, Stratenă. În noaptea de 26 spre 27 ianuarie, regimentul constănțean întărit cu Batalionul 1 din Regimentul 40 a intrat în orașul Dobšina¹², dar au pornit curând în urmărirea inamicului care s-a retras

⁹ Rožňava este o așezare la sud de masivul Plešivec, o ramură a Munților Metaliferi Slovaci, străjuită în partea de nord de o serie de dealuri terasate, împădurite. Se putea organiza în această parte apărarea în formă de amfiteatru, bazată pe foc etajat. Valea de la sud de oraș, prin care curgea râul Sajo, largă de 3-4 km, se îngusta pe măsură ce se apropia de localitate. În depărtare se puteau vedea cresatele Munților Tatra.

¹⁰ Când se pregătea regimentul constănțean pentru operația de învăluire a orașului Rožňava, s-a prezentat la comandamentul regimentului un agent de legătură, însoțit de un ofițer sovietic, care conducea o companie de pionieri și primise ordinul de a coopera cu pionierii constănțeni la deminarea șoselei Rožňava - Ugorka. Apud. Ion Botea, Ion Pană, op. cit., p. 259.

¹¹ Operațiunile militare au fost relatate sintetic în ordinul de zi nr. 578 din 12 februarie al generalului Nicolae Dăscălescu: „În acțiunile de la 23-27 ianuarie 1945 se distinge Corpul 2 armată, având în subordine Divizia 9 și Divizia 11 infanterie [...]. Învingând greutăți enorme în care primează masivele, numeroasele și diabolicele distrugerii efectuate de inamic și ținute sub foc de artilerie grea, branduri și armament automat, întărite cu forțe mari și dese baraje de mine, prin cele mai strâmte defileuri și prin munți, [...] lipsiți de comunicații și acoperiți cu zăpadă foarte mare, printr-un viscol foarte puternic care n- a permis alimentarea trupelor decât cu enorme greutăți și sacrificii [...]. Meritul revine generalului Stănescu Ioan, comandantul Diviziei 9 infanterie, care a fost nelipsit zi și noapte la locul de onoare în linia I-a fiind un foarte frumos exemplu de comandant de mare unitate de război”. N. Dăscălescu, *Nicolae Dăscălescu Generalul Soldat*, București, Editura Militară, 1995, p. 138.

¹² Regimentul 34 infanterie a fost trecut în rezerva diviziei. La școala din orașul Dobšina s-a instalat punctul de comandă al regimentului constănțean. A fost organizată o masă comună la care au participat pe

spre Stratena¹³, în Munții Tatra Mică. În zorii zilei de 28 ianuarie, Regimentul 34 infanterie a trecut în avangarda diviziei, pentru urmărirea inamicului¹⁴. Spre seară s-a ajuns la porțile Stratenei. Mișcare a surprins adversarul, care nici nu a apucat să organizeze sistemul defensiv de foc, astfel încât conștanțenii au capturat trenul ce adusesse materialul de apărare și de artilerie. „Deoarece nu dispuneam de sprijin de artilerie, s-a organizat repede, cu ofițerii, subofițerii și soldații din compania anticar și din plutoanele de branduri de 81,2 mm de la batalioane, o „artilerie regimentară”, folosindu-se armamentul capturat”. De la Stratena s-a pornit, pe viscol și ger, în urmărirea inamicului¹⁵.

Conștanțenii, la început de februarie, au înaintat pe valea Bistra, au forțat defileul Myto și în cooperare cu Batalionul 53, comandat de căpitanul Zenoviev, din Sectorul 54 fortificații sovietic au acționat, ulterior, pentru ocuparea localităților Hor.Jaraba¹⁶ și Myto¹⁷. În luptele de la Myto, de la 10 februarie, s-a evidențiat Batalionul 2 din Regimentul 34 infanterie, care a manevrat pe la vest de localitate și a întors apărarea germană¹⁸. Au fost capturați 19 ofițeri, 13 subofițeri, peste 350 soldați, tot armamentul și echipamentul din dotare, adică 8 aruncătoare de mine grele, 16 aruncătoare de mine ușoare, 10 mitraliere, 250 puști și automate. Au mai fost capturate lăzi cu muniție, 4 bucătării de campanie, o centrală telefonică, o stație de radio, cazarmament și 11 cai¹⁹.

Dar lupta nu era încheiată, în ziua următoare, inamicul a trecut la contraatac cu aviația și cu tancurile. Batalionul 2 conștanțean avea să se găsească fără sprijin de artilerie în fața inamicului. Sublocotenentul Ionescu, comandantul Companiei 6 a ordonat atacul, ce avea să fie urmat și de companiile 5 și 7 conștanțene. Cel care a ordonat atacul avea să cadă la datorie. Comanda avea să fie preluată de sergentul Stănică²⁰. Atacul românilor împotriva tancurilor inamice a continuat. Un rol important l-au avut vânătorii de tancuri români. Tancurile germane aflate pe șosea au început să se retragă spre Bistra.

lângă ofițeri, subofițeri și soldați care s-au remarcat în luptă, notabilitățile orașului și partizani cehoslovaci.

¹³ Stratena era o localitate în munți, așezată pe o cale ferată, pe unde inamicul putea să primească întăriri de toate categoriile.

¹⁴ Mărșăluind prin munți, ostașii români au fost nevoiți să dirijeze artileria și formațiunile de spate pe un drum ocolitor de masivul muntos. Astfel, trupele de infanterie dobrogene nu puteau beneficia de aportul tunurilor și al aruncătoarelor grele de 120 mm.

¹⁵ General-locotenent Ion Botea, *op. cit.*, p. 105.

¹⁶ Localitatea Hor.Jaraba constituia un puternic punct de apărare a spatelui inamic din zona Myto.

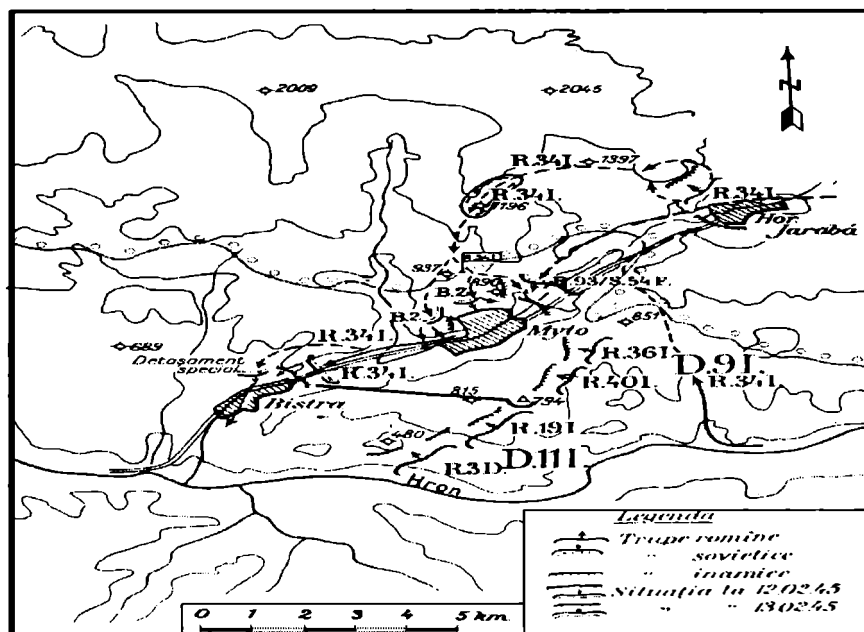
¹⁷ Pentru executarea manevrei s-a constituit detașamentul „Constanța” compus din Regimentul 34 infanterie (mai puțin Batalionul 1), Batalionul 2 din Regimentul 36 infanterie și un pluton de transmisiuni din Compania 132 transmisiuni a diviziei. Comanda detașamentului i-a fost încredințată comandantului Regimentului 34 infanterie.

¹⁸ Sectorul de apărare inamic era organizat și aprovizionat să ducă acțiuni independente. Lucrările genistice (tranșee câptușite cu scânduri, amplasamente întărite, adăposturi, rețele de sârmă ghimpată, baricade) erau concepute pentru o rezistență atunci când ar fi fost încercuită.

¹⁹ Ion Botea, Ion Pană, *op. cit.*, p. 306.

²⁰ *Ibidem*, p. 314.

INVALUIREA DE LA MYTO

A respins și un contraatac inamic, provocându-i pierderi serioase. La 26 februarie, a fost cucerită cota 821. În urma luptelor din zonele Myto, Bistra, pe înășimile cu cotele 821 și 830 de lângă Dol. Lehot, linia defensivă germană de la nord de Hron a fost ruptă și inamicul a fost împins cu 5-6 km. Misiunea ce i-a fost încredințată detașamentului constănțean era de a ajunge la Hronul superior, în zona de la vest de confluența râului Bistra cu Hronul. După un marș istovitor, regimentul a staționat o zi într-un sat de lângă localitatea Detva, la nord-est de Zvolen. În clădirea școlii din sat s-a instalat punctul de comandă al regimentului²³. Aici s-a stabilit

²¹ Au fost capturați la Bistra 145 de prizonieri cu tot cu armamentul și echipamentul de luptă, inclusiv căruțele cu provizii. *Ibidem*, p. 320.

²² De la prizonierii capturați de patrulele de constănțeni s-a aflat că în localitatea Pod Brezova, localitate situată la câțiva km de sud-vest de Dol. Lehotă, se aflau tancuri grele germane, 10 aruncătoare de mine de 120 mm, subunități de infanterie și artilerie germane, precum și Regimentul 46 maghiar.

²³ General-locotenent Ion Botea, care a fost comandantul Regimentului 34 infanterie a scris în lucrarea sa despre propaganda comunistă în unitatea sa, despre împroprietărirea țăranilor cu pământ, că: „... un grup

acțiunea ulterioară a regimentului. Până noaptea târziu s-a continuat reorganizarea subunităților și încadrarea lor cu noii veniți²⁴.

La 2 martie 1945, Regimental 34 infanterie se afla pe pantele dinspre vest ale Munților Metalici Slovaci. Se întindea un platou pe care se afla satul Očova. În planul depărtat se zărea un masiv păduros, care se continua în adâncime pe zeci de kilometri, până în valea Hronului, în fața centrului industrial Banská Bystrica. Dispozitivul de luptă al regimentului era pe un eșalon, cu gruparea de șoc în rezervă și cu Compania 6 făcând legătura tactică între forțele diviziei dobrogene și forțele unităților sovietice care se aflau la partea stângă. De fapt, această subunitate a acționat aici ca flancgardă, adoptând dispozitivul în romb. La acea dată, fiecare regiment dobrogean avea efectivele complete, adică fiecare dintre ele avea peste 1.000 de oameni. Regimentul de artilerie fusese și el completat.²⁵ Atât în luptele de la Žolna, ca și la Očova, regimentul a intrat în luptă cu 60% ofițeri și gradați noi promovați în funcție. Nii comandanți de plutoane, cu gradul de sergent, au fost selecționați dintre gradații care se evidențiaseră în luptele duse pe teritoriul Cehoslovaciei. Au fost numiți în funcția de comandanți de plutoane și încheietori de plutoane²⁶. Din rândul ofițerilor, 5 comandanți de plutoane au fost numiți în funcția de comandanți de companie.

Din prisma importanței luptei de la Žolna, atacul regimentului constănțean se afla în atenția comandantului diviziei. Cucerirea localității Žolna deschidea drumul de pătrundere a diviziei spre Hron și Banská Bystrica. S-a ordonat dublarea legăturilor telefonice între divizie și Regimentul 34 infanterie. Au luptat alături de infanteriști, pionierii și transmisioniștii diviziei²⁷. De la Žolna, regimentul a trecut la o urmărire

de militari mai bine orientați, printre care locotenentul de rezervă Moisesescu, locotenentul Horia Secărea, împreună cu ofițeri și subofițeri dintre cei recent sosiți din țară, care cunoșteau mai bine, de la fața locului, evenimentele, au început să-i lămurească pe ceilalți asupra prefacerilor ce aveau loc în patrie". Ion Pană avea să completeze acest moment cu mărturia lui: ".... am luat pentru prima dată cunoștință de activitatea comuniștilor din marea noastră unitate - Divizia 9 infanterie, n.n. - încă înainte de începerea deplasării de pe valea Hronului inferior. plutonierul T.R. Constantinescu, de la compania de transmisiuni a diviziei, care primise sarcina din partea celei de partid de la divizie să ia legătura cu mai mulți militari, printre care și cu mine, m-a prevenit că pe itinerariul ce-l vom urma ne vom întâlni cu loturi de ostași sosiți din țară pentru completarea pierderilor suferite".

²⁴ La 26 februarie 1945, generalul Gheoghe Avramescu a cerut vehement autorităților militare din țară să se prezinte conducerii statului situația grea în care se afla armata română. Pe lângă criza de subzitențe, lipsa de efective era agravată de faptul că acestea nu se puteau completa, din lipsa mijloacelor de transport care erau dirijate de sovietici doar în propriul lor interes. Numeroase batalioane ale Armatei 4 române aveau efective combatante mai mici decât ale unei companii, fiind totuși nevoite să susțină sectoare care erau prea mari chiar și pentru efective normale. Marșalul Rodion Malinovski a respins demersul român opinând că situația se explică prin sabotajul ofițerilor de la București. Apud. N. Dăscălescu, *op. cit.*, p. 153.

²⁵ În timpul luptelor de la Očova, la 3 martie 1945, la comanda Batalionului 2 din Regimentul 34 infanterie a fost numit definitiv căpitanul Ion Pană, deoarece fostul comandant al batalionului s-a îmbolnăvit grav.

Numirea în funcție a fost făcută de comandantul regimentului care, în baza unor prevederi și dispoziții superioare, avea acest drept. Ion Botea, Ion Pană, *op. cit.*, p. 342,

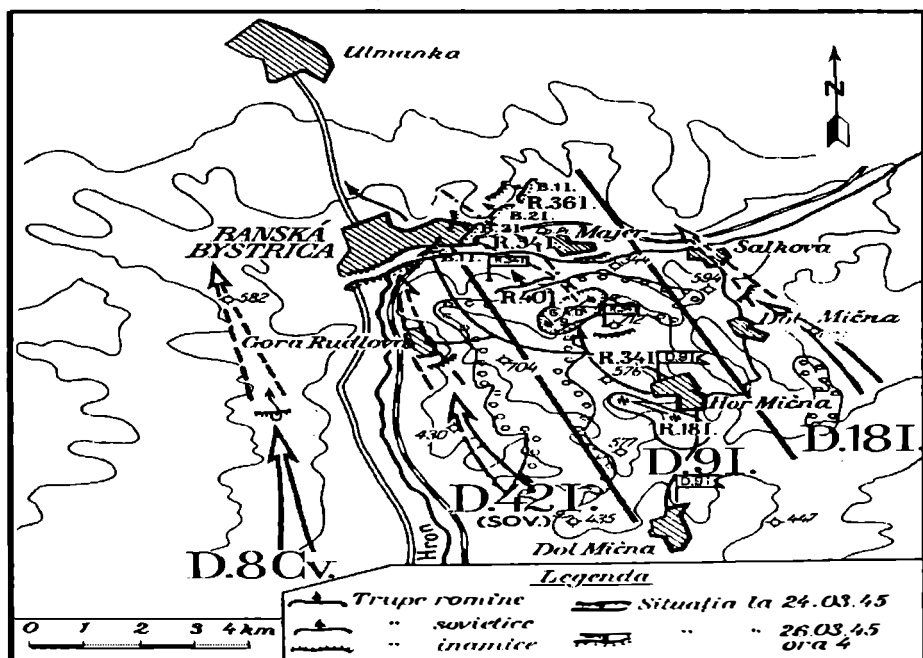
²⁶ Așa se numeau ajutoarii de comandanți de plutoane. *Ibidem*.

²⁷ A căzut la datorie sublocotenentul Gheorghe Hamzu din Compania de pionieri divizionară, în timp de deplanta cu oamenii săi câmpul de mine de pe marginea de est a satului Žolna. *Ibidem*, p. 347.

imediată a inamicului pe direcția Sebedin-Dol.Micna- Hor.Micna²⁸-Banska Bystrica. În avangardă se afla Batalionul 2 infanterie, întărit cu pionieri și cu un pluton de tunuri anticar²⁹. La 24 martie, Divizia 9 infanterie a intrat în bătălia pentru Banska Bystrica, care a durat până în zorii zilei de 26 martie 1945.

Regimentul 34 infanterie, care se afla în rezerva diviziei, a ajuns în fața localității Banska Bystrica. Regimentul 40 infanterie înainta pe șoseaua ce ducea spre oraș, iar Regimentul 36 infanterie se deplasa în dreapta Regimentului 40 infanterie, pe înălțimile de la est de șoseaua Hor.Micna - Banska Bystrica. Lupta s-a dat pe șosea. Inamicul a folosit tancuri, autotunuri și infanterie. Lupta a primit-o Regimentul 40 infanterie, care sub presiunea inamicului avea să cedeze teren, dar a reușit să oprească tancurile adverse. Batalioanele 1 și 2 infanterie constănțene au primit ordinul de a intra imediat în luptă, să depășească apărarea Regimentului 40 infanterie și să continue atacul în legătură la dreapta cu Regimentul 36 infanterie, care tocmai oprise un contraatac inamic. La orele 1.00, Regimentul 34 infanterie stăpânea încrucișarea drumului cu șoseaua de la 3 km nord-vest de Hor.Micna³⁰.

ACȚIUNILE DE LUPȚĂ ALE D.9 I.PENTRU
ELIBERAREA ORĂȘULUI BANSKA BYSTRICA

²⁸ După luptele de la Žolna, Dol.Micna o parte din militarii constănțeni au fost citați în ordinal de zi nr.228 al comandantului Diviziei 9 infanterie din ziua de 21 martie 1945. Ibidem, p. 355.

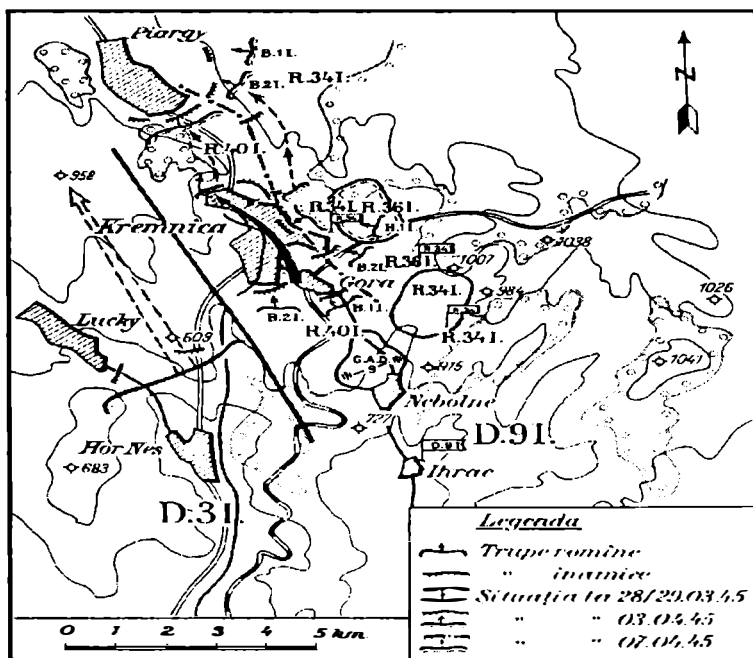
²⁹ După cucerirea localității Sebedin, colonelul Ion Botea, comandantul Regimentului 34 infanterie, a fost numit prin ordinul nr. 5402 înlocuitor la comanda diviziei. Colonelul Ion Botea avea să se îmbolnăvească, nu mai putea continua lupta și a primit un concediu de 25 de zile pe care avea să-l petreacă în țară, după care s-a reîntors pe front. Ibidem, p. 348.

³⁰ Ibidem, pp. 358 - 359.

La 1 aprilie, cele două divizii, 3 și 9 infanterie, au început lupta pentru ocuparea orașului Kremnica. Luptele de aici au fost crâncene. Inamicul se organizase defensiv în oraș. Batalionul 2 infanterie din Regimentul 34 infanterie a atras tancurile inamice, la nord de oraș, ele au fost neutralizate de tunurile și de puștile antitanc ale Regimentului 36 infanterie. Regimentul conștanțean a ocupat partea de nord a orașului, în timp ce în partea de sud se mai duceau încă lupte. La 4 aprilie, regimentul a cucerit și o localitate din apropiere, Piargy, după care a pornit spre munți, spre vârfurile Fatrei Mici, pe direcția Slavo Pravna-Gajdel-Vrcko.

S-a primit ordinul de a se trece prin surprindere Hronul, cu o parte din oameni pe bărcile cauciuc și cu altă parte pe podul de lemn pe care va trebui să-l smulgă de la inamic. Urma înaintarea spre calea ferată dintre satul Majer și orașul Banská Bystrica, atacând de-a lungul drumului de fier. După ce a fost capturat podul de către români, o parte din Batalionul 2 infanterie a trecut Hronul, dar podul avea să fie distrus de artileria inamică. Centralele telefonice au fost distruse, astfel că legătura cu punctul de comandă al regimentului fusese întreruptă.³¹ Refacerea legăturii telefonice între cele două maluri a dus la continuarea atacului. Aveau să întâlnească compania de pionieri română, care trecuse în timpul nopții de 25 spre 26 martie Hronul, și se luptaseră cu o subunitate germană adăpostită în câteva clădiri izolate. Batalioanele constănțene au ajuns în partea de nord-vest a localității pe care au curățat-o de inamic.

ACȚIUNILE DE LUPȚĂ ALE D.91. PENTRU ELIMINAREA ORĂȘULUI KREMNIKA

³¹ Transmisionistul Ion Zidaru a luat o bobină cu fir telefonic, a intrat în apa rece a Hronului, s-a agățat de un fragment de barcă și ud până la piele a ajuns pe malul unde se afla Batalionul 2 infanterie. Avea să raporteze „V-am făcut legătura!”. Legătura telefonică între cele două maluri a fost restabilită. *Ibidem*, p. 366.

Orașul Banska Bystrica³² era încercuit, după căderea apărării inamice din satul Majer în mâinile Regimentului 36 infanterie. La 26 martie, orașul era în stăpânirea româno-sovietică³³. Această reușită tactică română pune în pericol spatele adversarului care lupta cu Armata 40 sovietică, de aceea a decis să se retragă până în fața orașului Kremnica.

Luptele se duceau în continuu. Oamenii se odihneau pe rând. Regimentul care se odihnea în prima parte a zilei, în a doua parte începea marșul, pentru a intra în acțiune pe timpul nopții, fie prin depășire, fie ocupând întregul sector al celor două regimente, pe aliniamentul atins, fie înlocuind numai un singur regiment. Era obligatoriu să se raporteze precis locul pe hartă unde se afla unitatea³⁴. „Ceasul, vârful ascuțit al creionului și hârtia erau mijloacele de bază ale creionării raportului, fie că îl transmiteam prin radio, telefon ori în scris, prin curier [...]. Trebuie să raportezi ce vezi, ce știi despre vecini, despre trupele proprii, să relatezi exact ce faci în acel moment, ce urmează să întreprinzi”. Astfel, s-a constatat deruta și haosul în rândurile militarilor germani, dar și faptul că unitățile germane mai erau încă capabile de riposte puternice.

Ajunși la Vrcko, în munții Fatra Mică, dobrogenii au primit ordin să oprească urmărirea inamicului, și mai puțin un batalion, să se imbarce cu toții în mașini, pentru o nouă destinație. Era prima dată, în acest război, când a fost imbarcată o divizie aproape întreagă în mașini, deoarece până la acel moment ostașii dobrogeni s-au deplasat numai pe jos. Coloana diviziei s-a îndreptat spre Trenčín, localitate situată pe râul Vah, la poalele de sud-est ale Carpaților Albi. Au fost străbătuți peste 100 km. Coloana a trecut peste râul Vah și s-a oprit în localitatea Moravska Lievskove, învecinată cu Strany, era în regiunea vestică a munților Carpații Albi. De aici se deschidea drumul spre valea Moraviei și, mai departe, către Praga. A fost instalat punctul de comandă al diviziei. Regimentele s-au deplasat, pe jos, în raionul Strany.

Regimentele diviziei dobrogene acționau acum în cadrul Corpului 51 armată sovietic. La 16 și 17 aprilie, s-au dat primele atacuri pentru cucerirea localității Strany. Lupta s-a dat zi și noapte, și a durat o săptămână³⁵. În sectorul Regimentului 34 infanterie situația avea să devină critică, ca urmare a bombardamentului de artilerie și

³² La Banska Bystrica se dezvoltase o activă mișcare de rezistență ale cărei acțiuni au culminat cu insurecția slovacă din septembrie 1944. Dar germanii au reușit să înfrângă această mișcare și să reocupe terenul pierdut la 27 septembrie 1944. Ofensiva sovieto-română a început la 19 martie 1945.

³³ Divizia 9 infanterie după lupta de la Banska Bystrica s-a regrupat la 10-12 km nord-vest de oraș, în rezerva armatei. Comandantul diviziei dobrogene a dat ordinul nr. 246 din 28 martie 1945, în care arăta curajul și eroismul cu care luptaseră trupele diviziei. Comandamentul Suprem sovietic a dat un ordin de zi din care amintim: „Astăzi, 26 martie, ora 21.00, Capitala patriei noastre, Moscova, salută vitezele trupe ale Frontului 2 ucrainean, precum și trupele armatei române de sub conducerea generalului de corp de armată Dăscălescu, care au cucerit orașul Banska Bystrica, prin 12 salve de artilerie trase din 124 de tunuri”. *Ibidem*, p. 371.

³⁴ Generalul Egar Rădulescu, comandantul Corpului 2 armată scria, că: „Armata 4 română primea, de regulă, de la grupul de armate ordinele de operații între orele 23 și 1 noaptea; ordinele de operații ale Armatei 4 române soseau, în general, la Corpul 2 armată între orele 24 și 2 noaptea; Corpul 2 armată se străduia să redacteze cât mai repede ordinele sale așa că la divizii eleplecau între orele 1 și 3 noaptea”. Apud. E. Rădulescu, *Din jurnalul meu de front*, București, Editura Militară, 1972, pp. 144-145.

³⁵ La 18 aprilie, colonelul Ion Botea s-a întors pe front din concediu, pe caz de boală, petrecut în țară.

aviație inamic. În sectorul Batalionului 2 pericolul pătrunderii tancurilor inamice creștea în continuu. Au intervenit companiile de pionieri, anticar și vânătorii de tancuri. Au reușit să oprească atacul inamic și să recucerească pozițiile pierdute³⁶.

În acest timp, în apropiere, la Moravska Lievskove, a avut loc în prezența ministrului de Război, festivitatea decorării unui mare număr de militari care s-au distins în luptele anterioare, precum și în cele de la Strany. Printre cei decorați s-au aflat și cei din regimentul constănțean³⁷. Propaganda comunistă de la București se folosea de bravii ostași aflați pe front, în timp ce comandamentele sovietice întețeau trupelor armatelor 1 și 4 române orice comunicare radio cu Marele Stat Major român³⁸.

Mai mult, pe linia propagandei comuniste în armată, „Grupul de comuniști de la divizie - a 9-a infanterie, n.n. - instalaseră într-o casă care se afla între Strany și Moravska Lievskove o „editură”. Nu avea rotativă, nici zețari și totuși „editura” funcționa. Personalul ei dispunea doar de o mașină de scris. S-au „editat” atunci materiale dactilografiate³⁹, în care se vorbea despre politica P.C.R., despre lupta comuniștilor pentru a instaura o viață nouă în patria noastră, despre clase sociale în general și clasele sociale din țara noastră etc.”⁴⁰.

Plutonierul T.R., Constantinescu, de la Compania de transmisiuni a Diviziei 9 infanterie, arăta maiorului Ion Pană că și în Regimentul 34 infanterie se formase un comitet al luptătorilor antifasciști, alcătuit din ofițeri, subofițeri și soldați, care duceau „muncă politică de lămurire în mijlocul ostașilor”. Acest comitet antifascist era coordonat de comuniști⁴¹.

După înfrângerea rezistenței inamicului la Strany, apoi, la 30 aprilie 1945, în localitatea Brezo-Lupi, la 1 mai, Regimentul 34 infanterie a trecut peste Carpații Albi și a început coborârea pe Valea Moraviei, spre orașul Uhersky Brod. În acest timp, comanda Regimentului 34 infanterie a trecut de la colonelul Ion Botea la colonelul Mateescu.

³⁶ La 18 aprilie 1945, a sosit în depresiunea Carpaților Albi, mai precis în localitatea Moravska Lievskove, situată la circa 15 km sud-est de localitatea Strany, o delegație guvernamentală din România, condusă de ministrul de Război, generalul Vasile Constantin Vasiliu-Rășcanu, 7 martie 1945-29 noiembrie 1946, și însoțită de muncitori și ziariști. Câțiva ofițeri au fost chemați la postul de comandă al regimentului constănțean, care se găsea la marginea de nord a satului Strany. Aici a venit o delegație de doi muncitori, sosită de la București, care a vorbit de reforma agrară, legiferată la 23 martie 1945. Au fost distribuite ostașilor din primele linii pachete cu țigări, chibrituri, batoane de ciocolată, pungi cu bomboane. Ion Botea, Ion Pană, *op. cit.*, p. 393. Despre Decretul-lege nr. 187 din 23 martie 1945, cu privire la reforma agrară, vezi http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.http_act_text?id=1569.

³⁷ „Doar cu câteva minute mai înainte ne aflam în infernul luptelor. Iar acum ne găseam departe de prima linie, într-un sat mare, neatens de pârjolul luptelor. Până să mă bărbieresc și să mă spăl mi-au și fost aduse hainele cele bune, care se găseau la formațiunile de spate. Soldaților le-a fost adus de asemenea echipament nou, mirosind a naftalină”. *Ibidem*, p. 394.

³⁸ A.M.R., fond 1367, dosar 199/1945, f. 312. Apud. Constantin Hlihor, *op. cit.*, p. 78.

³⁹ Erau foi volante care se distribuiau cu știrea comandantului, dar și a altor alți ofițeri din Regimentul 34 infanterie. Apud. Ion Botea, Ion Pană, *op. cit.*, p. 396.

⁴⁰ *Ibidem*, p. 395.

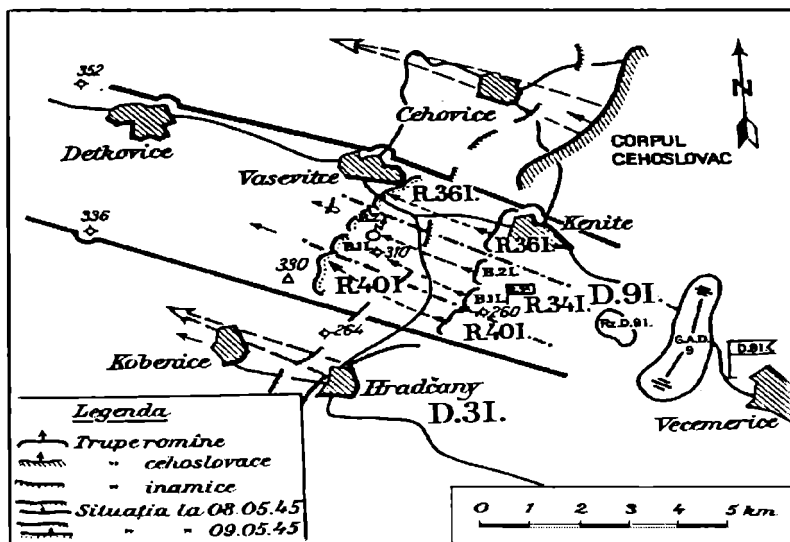
⁴¹ *Ibidem*, p. 396.

Se aștepta căderea Berlinului și se știa că mai rezista doar Grupul de armate feldmareșal Schörner, supranumit „sângerosul Ferdinand” în partea de vest a Cehoslovaciei cu aproape 900.000 de oameni. După 6 mai, dobrogenii au purtat luptele pentru cucerirea orașului Brno. Regimentul 34 infanterie a fost regrupat în localitatea Dubrovice⁴², situată la de nord-est de orașul Brno, unde Divizia 9 infanterie trebuia să ia în primire fâșia ocupată de Divizia 11 infanterie⁴³. Divizia dobrogeană la momentul recepționării ordinului de a ataca postul de radio „Donau”, se afla cu regimentele sale la 76 de km de această țintă. În mai puțin de 24 de ore, pe o ploaie torențială, ostașii diviziei au ajuns la destinație. Obiectivul era greu de cucerit.

La 8 mai 1945, Regimentul 34 infanterie se pregătea să atace postul de radio „Donau”.

Maiorul Ion Pană avea să scrie, că: „Când perdeaua întunericului s-a ridicat și zorile au început să umple văzduhul, [...] am zărit ceva nedefinit, ca un stâlp, ca un coș înalt de fabrică; apoi, pe măsură ce se lumina, a ieșit la iveală din ce în ce mai clar, înfipt parcă în cer, scheletul unui imens stâlp de fier. Era antena postului de radio hitlerist „Donau”⁴⁴.

ATACT. D.91. PENTRU CUCERIREA ÎNĂLȚIMII CU COTA 310
PE CARE SE AFLA POSTUL DE RADIO „DONAU”

⁴² „Drumul până aici - la Dubrovice, al Regimentului 34 infanterie, n.n. - fusese lung și obositor. De la ultima haltă străbătusem aproape 50 km. Oamenii abia se mai țineau pe picioare. Nici cei ce merseseră călare nu erau mai odihniți: cu greu se propteau în scările șeilor”. *Ibidem*, p. 406.

⁴³ Comandamentul sovietic avea să desfășoare o ultimă operație ofensivă, începută la 6 mai 1945, operația de la Praga. Armata 4 română, din care făceau parte și trupele dobrogene, a trecut la ofensivă, alături de forțele sovietice, în direcția Praga. Românii au ajuns la circa 100 de km sud-est de capitala cehoslovacă, când au primit ordin să se oprească.

⁴⁴ Corpul 2 armată a primit ordinul să înceteze orice acțiune militară până la 9 mai, ora 5.30. Dacă și până la acea oră inamicul nu a depus armele, atunci marile unități, printre care era și Divizia 9 infanterie, trebuiau să pornească la atac, pe întregul front, fără un alt ordin.

Divizia 9 infanterie ataca cu cele trei regimente de infanterie în primul eșalon, având în rezervă două companii. În dreapta diviziei dobrogene atacau unități din Corpul de armată cehoslovac. Inamicul se afla la circa 600 de metri de liniile românești. Atacul avea să fie întârziat de comunicatul difuzat la radio, în noaptea de 8 spre 9 mai 1945, privind capitularea necondiționată a Germaniei fasciste.⁴⁵ Era actul oficial al încheierii războiului în Europa. Dobrogenii au trimis o delegație, ca să trateze predarea germanilor aflați la postul de radio „Donau”⁴⁶. Dar inamicul nu a vrut să depună armele. Divizia 9 infanterie se afla în centrul atacului Corpului 2 armată.

Pe direcția principală de atac a diviziei dobrogene asupra postului de radio german, „Donau”, se afla Regimentul 34 infanterie „Constanța”. Era ultimul asalt în cel de al Doilea Război Mondial. S-a făcut pregătirea de artilerie, dublat de bombardamentul aviației române. S-a pornit la atac cu infanteria, s-au parcurs circa 200 de metri și ostașii constănțeni s-au culcat la pământ sub focul inamic. S-a înaintat încet. Artileria română a reușit să lovească pylonul care susținea antena radio, care s-a înclinat. Batalionul 2 infanterie a executat o manevră pentru a cădea în spatele liniei de apărare inamică. Pionierii dobrogeni au întins punți de asalt pentru trecerea armamentului greu peste canalul care înconjură fortăreața adversarului. Lupta a durat până s-a înserat. „Platoul fumega ca un imens rug. Pylonul trufaș zăcea aplecat într-o rână. Nu mai putea împoșca văzduhul cu minciunile hitleriștilor. Prin perdeaua de fum alburiu, umbrele ostașilor noștri păreau ale unor uriași. Au fost luați atunci un mare număr de prizonieri”⁴⁷.

La punctul de comandă al Regimentului 34 infanterie, la indicativul telefonic „Visul - 1” al regimentului constănțean s-a primit confirmarea de la generalul Ion Stănculescu, comandantul Diviziei 9 infanterie, că luptele s-au încheiat pe întregul teritoriu al Cehoslovaciei.

În perioada 9-12 mai 1945, trupele dobrogene au urmărit grupurile germane, care se retrăgeau în grabă către vest, ele au parcurs circa 120 de km, adică aproape 30 de km pe zi. Inamicul abandonase o mare cantitate de tunuri, mașini, tancuri, căruțe, cai, muniție pe toate drumurile. La 11 mai au fost învinse diferite subunități și unități inamice, care s-au opus predării lor. S-au organizat grupe de cercetare de luptă călări, care căutau în păduri sau în împrejurul localităților, germani ascunși sau dezertori. La 12 mai 1945, orele 5.00, divizia dobrogeană a ajuns într-o zonă aflată la circa 100 de km de capitala cehoslovacă, Praga.

⁴⁵ Guvernul Dönitz a ordonat comandamentului forțelor germane din Cehoslovacia, care număra aproape un milion de militari, să nu se execute capitularea, că opunând rezistență să se strecoare spre apus ca să ajungă în zonele ocupate de americani și englezi. N. Dăscălescu, *op. cit.*, p. 175.

⁴⁶ Au fost capturați peste 200 de prizonieri, multe mașini încărcate cu muniție, cu armament și echipament, cu alimente, cu medicamente, cu obiecte confiscate de germani. Apud. Ion Botea, Ion Pană, *op. cit.*, p. 410.

⁴⁷ De la 26 aprilie 1945, când s-a prăbușit poziția inamică de la Strany și până la 12 mai 1945, militarii Diviziei 9 infanterie au parcurs 320 km în 17 zile, dintre care 12 au fost ploioase. N. Dăscălescu, *op. cit.*, p. 176.

⁴⁸ După război, în anul 1959, urmașul Regimentului 34 infanterie, Regimentul 34 mecanizat, a fost decorat cu Ordinul „23 August”, clasa a III-a. Ion Botea, Ion Pană, *op. cit.*, p. 415.

Aici s-a încheiat războiul și pentru Regimentul 34 infanterie „Constanța”. Regimentul, pe drumul de luptă de la Constanța și până aproape de Praga, a participat la 111 lupte, dintre care 32 foarte dificile. Au fost rupte 15 poziții inamice fortificate. S-a parcurs circa 1300 km. Regimentul a participat la forțarea a 8 cursuri de apă, a străbătut 8 masivi muntoși, unii pe temperaturate foarte scăzute, de până la 20 de grade și pe viscol. A înregistrat la capitolul pierderi umane, aproximativ 3.000 de ostași - morți, răniți și dispăruți.

Pentru faptele de vitejie un mare număr de ostași constănțeni au fost decorați cu diferite ordine și medalii de război. Au fost distinși cu cel mai înalt ordin militar „Mihai Viteazul”, 20 de ofițeri, iar cu medalia „Virtutea Militară”, clasa I și clasa a II-a, aproximativ 900 de militari. Ulterior, multor militari dobrogeni le-au fost conferite pentru faptele lor de arme, ordine și medalii ale Republicii Populare Române⁴⁸. De asemenea, militarilor de toate gradele din acest regiment le-a fost conferită medalia sovietică „Pentru victoria asupra Germaniei”. Drapelul de luptă al Regimentului 34 infanterie a fost decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul”.

Bibliografie

- Apostol, Vasile, gl. de brigadă, dr., Giurcă, Ion, col., dr., Chiriac, Mircea D., lt.-col., dr., Baltă, Corneliu, col. (r), ing., 2000, *Comandamentele strategice române în acțiune (1859-1947)*, București, Editura Tipo-Lith.
- Botea, Ion, Pană, Ion, 1965, *Din august până în mai*, București, Editura Militară.
- Chiriac, Mihai, 2006, *Cercetașii elitei armatei române. Istorie și actualitate*, București, Editura Militară.
- Constantiniu, Florin, 1997, *O istorie sinceră a poporului român*, București, Editura Univers Enciclopedic.
- Dăscălescu, N., 1995, *Nicolae Dăscălescu Generalul Soldat*, București, Editura Militară.
- Ionașcu, Costin, 1968, *Mărturia documentelor*, București, Editura Militară.
- Moghior, Neculae, Dănilă, Ion, Moise, Leonida, 2004, *General Gheorghe Mihail, Cuvânt pentru viitorime*, București, Editura Paideia.
- Romanescu, Gheorghe, colonel dr., Tudor, Gheorghe, colonel dr., Cucu, Mihai, colonel dr., Popescu, Ioan, colonel, 1985, *Istoria infanteriei române*, vol.II, București, Editura Militară.
- Rotaru, Jipa, Moise, Leonida, Giurcă, Ion, Scurtu, Costin, 1999, *Divizia 9 „Mărășești”. 120 de ani de la înființare (1879-1999)*, București, Editura Punct.

-
- Rotaru, Jipa, Moise, Leonida, Huchiu, Spiridon, 1999, *Sacrificiu pentru țară. Regimentul 36 infanterie „Vasile Lupu”. 90 de ani de la înființare*, Constanța, Editura Europolis.
 - Stănculescu, Victor, general-locotenent, Ucrain, Constantin, colonel (r), 1988, *Istoria artileriei române în date*, Editura Militară, București,.
 - Urdăreanu, Tiberiu, 1994, *Factorul tehnic în războaiele României moderne*, Editura Militară, București.